

## הַלְבוֹת שַׁבַּת פָּרָק כב

א. רְדִיתָ הַפֶּת אֶף עַל פִּי שְׁאִינָה מְלֹאכָה אֲסֵרוּ אוֹתָהּ חֲכָמִים, שְׁמָא יָבוֹא לְאַפּוֹת. הַמְדַּבֵּיק פֶּת בַּתְּנוּר מִבְּעוֹד יוֹם, וְקָדַשׁ עָלָיו הַיּוֹם מִצִּיל מִמֶּנּוּ מְזוֹן שְׁלוֹשׁ סְעוּדוֹת, וְאוֹמֵר לְאַחֲרִים בּוֹאוּ וְהִצִּילוּ לָכֶם. וְאֵף עַל פִּי שֶׁהֲרִידָה אֵינָה מְלֹאכָה, כְּשֶׁהוּא מִצִּיל, לֹא יֵרְדֶה בַּמְרָדָה אֲלֵא בַּסִּפִּין, כְּדִי לְשִׁנּוֹת.

ב. מִפְּנֵי מַה אֲסֵרוּ חֲכָמִים לְהַכְנִס לַמְּרַחֵץ בַּשַּׁבָּת מִפְּנֵי הַבְּלִינִין שֶׁהֵיוּ מִחֲמִין חֲמִין בַּשַּׁבָּת, וְאוֹמְרִין מֵעֶרֶב שַׁבַּת הוּחֲמוּ; לְפִיכָךְ גָּזְרוּ שֶׁלֹּא יִכְנֹס אָדָם לַמְּרַחֵץ בַּשַּׁבָּת, אֲפִלּוּ לְהִזִּיעַ. וְגָזְרוּ שֶׁלֹּא יִשְׁתַּטֵּף כָּל גּוֹפּוֹ בַּחֲמִין, וְאֲפִלּוּ בַּחֲמִין שֶׁהוּחֲמוּ מֵעֶרֶב שַׁבַּת; אֲבָל פָּנָיו יָדָיו וְרִגְלָיו, מִתֵּר. בְּמַה דְּבָרִים אֲמוּרִים, בַּחֲמֵי הָאוֹר גִּזְרָה, מִשּׁוּם מְרַחֵץ; אֲבָל בַּחֲמֵי טְבָרִיָּה וְכִיּוּצָא בֵּהֶן, מִתֵּר לְהִשְׁתַּטֵּף בֵּהֶן כָּל גּוֹפּוֹ. וְאֲסוּר לְרַחֵץ בַּמֵּים חֲמִין שְׁבַמְעָרוֹת, מִפְּנֵי שֶׁהִמְעָרָה יֵשׁ בָּהֶן הֶבֶל, וְיָבוֹא לִידֵי זִיעָה; וְנִמְצָאת כַּמְרַחֵץ.

ג. מִתַּחֲמָם אָדָם כִּנְגַד הַמְדוּרָה, וְיוּצָא וּמִשְׁתַּטֵּף כָּל גּוֹפּוֹ בְּצוּנָן; אֲבָל אֵינוֹ מִשְׁתַּטֵּף כָּל גּוֹפּוֹ בְּצוּנָן, וְבֹא וּמִתַּחֲמָם כִּנְגַד הַמְדוּרָה, מִפְּנֵי שֶׁמִּפְשִׁיר מִים שְׁעָלָיו, וְנִמְצָא כְּרוּחֵץ כָּל גּוֹפּוֹ בַּחֲמִין. הַמְּבִיא סִילוֹן שֶׁלְּצוּנָן בְּתוֹךְ מֵים חֲמִין, אֲפִלּוּ בְּתוֹךְ חֲמֵי טְבָרִיָּה הֵרִי אֵלּוֹ כַּחֲמִין שֶׁהוּחֲמוּ בַּשַּׁבָּת, וְאֲסוּרִין בְּרַחֲיָצָה וּבַשְׁתִּיָּה.

ד. מְבִיא אָדָם קֶתוֹן שְׁלָמִים, וּמַנִּיחוֹ כִּנְגַד הַמְדוּרָה לֹא בִשְׁבִיל שְׁיַחֲמוּ, אֲלֵא כְּדִי שֶׁתִּפּוּג צִנְתָּן. וְכֵן מַנִּיחַ פֶּךְ שֶׁלְשֵׁמֶן כִּנְגַד הַמְדוּרָה כְּדִי שִׁיפְשֹׁר, לֹא שְׁיַחֲמוּ. וְסֵךְ אָדָם יָדוֹ בַּמֵּים אוֹ בַּשֶּׁמֶן, וּמִתַּחֲמָם כִּנְגַד הַמְדוּרָה וְהוּא שֶׁלֹּא יַחֲמוּ הַמֵּים שְׁעַל יָדוֹ, עַד שֶׁתֵּהָא כְּרִסּוֹ שֶׁלְתִּינוּק נְכוּיִת בֵּהֶן. וּמִתַּחֲמָם בָּגֵד, וּמַנִּיחוֹ עַל גְּבִי מַעֲיו בַּשַּׁבָּת.

ה. אִמְבָּטִי שֶׁלְּמְרַחֵץ שֶׁהִיא מְלֹאָה מֵים חֲמִים אֵין נוֹתֵנִין לָהּ מֵים צוּנָן, שֶׁהֵרִי מִתַּחֲמָן הֶרְבֵּה; וְכֵן לֹא יִתֵּן לְתוֹכָהּ פֶּךְ שֶׁלְשֵׁמֶן, מִפְּנֵי שֶׁהוּא כְּמִבְשָׁלוֹ. אֲבָל נוֹתֵן הוּא מֵים חֲמִין, לְתוֹךְ אִמְבָּטִי שֶׁלְצוּנָן.

ו. מִחֲם שֶׁפָּנָה מִמֶּנּוּ מֵים מִתֵּר לְתֵן לְתוֹכוֹ מֵים צוּנָן, כְּדִי לְהַפְשִׁירָן; וּמִתֵּר לְצַק מֵים חֲמִין לְתוֹךְ מֵים צוּנָן, אוֹ צוּנָן לְתוֹךְ הַחֲמִין וְהוּא שֶׁלֹּא יִהְיוּ בְּכָלִי רֵאשׁוֹן, מִפְּנֵי שֶׁהוּא מִתַּחֲמָן הֶרְבֵּה. וְכֵן קִדְרָה רוֹתַחַת אֶף עַל פִּי שֶׁהוּרִידָה מֵעַל הָאֵשׁ, לֹא יִתֵּן לְתוֹכָהּ תְּבָלִין; אֲבָל נוֹתֵן לְתוֹכָהּ מֶלַח, שֶׁהִמְלַח אֵינוֹ מִתְּבַשֵּׁל אֲלֵא עַל גְּבִי אֵשׁ גְּדוּלָּה. וְאִם צָק הַתְּבַשִּׁיל מִקִּדְרָה לְקַעְרָה אֶף עַל פִּי שֶׁהוּא רוֹתַח בְּקַעְרָה, מִתֵּר לוֹ לְתֵן לְתוֹךְ הַקַּעְרָה תְּבָלִין; שְׁכָלִי שְׁנֵי אֵינוֹ מִבְשָׁל.

ז. אֵין שׁוֹרִין אֶת הַחֲלִתִּית, בֵּין בְּפוֹשְׁרִין בֵּין בְּצוּנָן; אֲבָל שׁוֹרָה אוֹתוֹ, בְּתוֹךְ הַחֲמִץ. וְאִם שָׁתָה יוֹם חֲמִישִׁי וְשֵׁשִׁי, הֵרִי זֶה שׁוֹרָה בַּשַּׁבָּת בְּצוּנָן, וּמַנִּיחוֹ בַּחֲמָה עַד שְׁיַחֲמוּ, וְשׁוֹתָהּ כְּדִי שֶׁלֹּא יִחַלָּה, אִם פָּסַק מִלְשִׁתוֹת.

ח. דְּבַר שְׁנֵתִּבְשָׁל קֹדֶם הַשַּׁבָּת, אוֹ נִשְׂרָה בַּחֲמִין מִלְפָּנֵי הַשַּׁבָּת אֶף עַל פִּי שֶׁהוּא עֲכָשׁוּ צוּנָן, מִתֵּר לְשִׁרוֹתוֹ בַּחֲמִין בַּשַּׁבָּת. וְדְבַר שֶׁהוּא צוּנָן מֵעִיקָרוֹ, וְלֹא בֹא בַּחֲמִין מֵעוֹלָם מְדִיחִין אוֹתוֹ בַּחֲמִין בַּשַּׁבָּת, אִם לֹא הִיָּתָה הִדְחָתוֹ גָּמֵר מְלֹאכָתוֹ; אֲבָל אִם הִיָּתָה הִדְחָתוֹ גָּמֵר מְלֹאכָתוֹ, אֵין שׁוֹרִין אוֹתוֹ בַּחֲמִין.

ט. מתר להחם בחמה, אף על פי שאסור להחם בתולדות האש שאינו בא לטעות מחמה, לאש; לפיכך מתר לתן מים צונן בשמש, כדי שיחמו. וכן נותנין מים יפים לתוך מים רעים, בשביל שיצונו. ונותנין תבשיל לתוך הבור, בשביל שיהא שמור.

י. מערב אדם מים ומלח ושמן, וטובל בו פתו, או נותנו לתוך התבשיל והוא, שיעשה מעט; אבל הרבה אסור, מפני שנראה כעושה מלאכה ממלאכת התבשיל. וכן לא יעשה מי מלח עזין, והן שני שלישי מלח ושליש מים, מפני שנראה כעושה מריס. ומתר למלח ביצה; אבל צנון וכיוצא בו, אסור מפני שנראה ככובש כבשים בשבת, והכובש אסור, מפני שהוא כמבשל. ומתר לטבל צנון וכיוצא בו במלח, ואוכל.

יא. מתר לערב יין ודבש ופלפלין בשבת, לאכלן; אבל יין ומים ושמן אפרסמון אסור, שאין זה ראוי לאכילת בריאים. וכן כל כיוצא בזה.

יב. חרדל שלשו מערב שבת למחר ממחו בין ביד בין בכלי, ונותן לתוכו דבש; ולא יטרף, אלא מערב. שחלים שטרפן מערב שבת, למחר נותן לתוכן שמן וחמץ ותבלין; ולא יטרף, אלא מערב. שום שרסקו מערב שבת, למחר נותנו לתוך הגריסין; ולא ישחק, אלא מערב.

יג. הנוטל שער מגוף האדם, חייב משום גזוז; לפיכך אסור לרחץ את הידים בדבר שמשיר את השער ודאי, כגון אהלל וכיוצא בו. ומתר לחף את הידים בעפר לבונה, ועפר פלפלן, ועפר יסמין, וכיוצא בהן; ואינו חושש שמא ישיר שער שעל ידו, שהרי אינו מתכוון. ערב דבר שמשיר את השער ודאי, עם דבר שאינו משיר ודאי אם היה הרב מדבר שאינו משיר, מתר לחף בו; ואם לאו, אסור.

יד. אסור לראות במראה שלמתכת בשבת גזרה שמא ישיר בה נימין המדלדלין מן השער, ואפלו קבועה בפותל; אבל מראה שאינה שלמתכת מתר לראות בה, אפלו אינה קבועה.

טו. המכבס, חייב משום מלבן, והסוחט כסות, חייב מפני שהוא מכבס; לפיכך אסור לדחק מטלית או מוץ וכיוצא בהן, בפני האשישה וכיוצא בה, כדי לסתמה שמא יבוא לידי סחיטה. ואין מקנחין בספוג, אלא אם כן יש לו בית אחיזה שלא יסחט. ואין מכסין חבית שלמים וכיוצא בה, בבגד שאינו מוכן לה גזרה, שמא יסחט.

טז. נשברה לו חבית בשבת, מציל ממנה מה שהוא צריך לשבת לו ולאורחיו, ובלבד שלא יספג ביין, או יטפח בשמן; שאם יעשה בדרך שהוא עושה בחל, שמא יבוא לידי סחיטה. וכיצד מציל ממנה, מביא כלי ומניח תחתיה; ולא יביא כלי אחר ויקלט, כלי אחר ויצרף גזרה, שמא יביא כלי דרך רשות הרבים. נזדמנו לו אורחים מביא מביתו כלי אחר וקולט, כלי אחר ומצרפו לראשון. ולא יקלט ואחר כך יזמין, אלא יזמין ואחר כך יקלט; ואם הערים בדבר זה, מתר.

יז. טיט שעל בגדו, מכספסו מבפנים; ואינו מכספסו מבחוץ גזרה, שמא יכבס. ומתר לגרדו בצפרן, ואינו חושש שמא

יִלְבְּנוּ. הַמְכַסֵּס אֶת הַסוּדֵר אֲסוּר, מִפְּנֵי שֶׁהוּא מְלַבְּנו; אֲבָל הַחֲלוּק מִתֵּר, מִפְּנֵי שֶׁאֵין כּוֹנֵנוּ אֲלֹא לְרַכּוֹ.

יח. מִנְעַל אוֹ סִנְדֵּל שֶׁנִּתְלַכְלַךְ בְּטֵיט וּבְצוּאָה, מִתֵּר לְשַׁכְּשְׁכוּ בָּמִים; אֲבָל לְכַבְּסוֹ, אֲסוּר. וְאֵין מְגַרְדִּין לֹא מִנְעָלִים וְלֹא סִנְדָּלִים, אֲבָל סָכִין וּמִקְנָחִין אֶת הַיְּשָׁנִים. כֹּר אוֹ כֶּסֶת שֶׁהִיא עָלֶיהֶן צוּאָה אוֹ טְנוּף, מְקַנְחוּ בְּסִמְרָטוּט; וְאִם הִיתָה עַל שְׁלֵעוֹר, נוֹתְנִין עָלֶיהָ מַיִם עַד שֶׁתִּכְלֶה.

יט. מִי שֶׁנִּתְלַכְלַכָּה יָדוֹ בְּטֵיט מְקַנְחָה בְּזָנֵב הַסּוּס, וּבְזָנֵב הַפָּרָה, וּבְמִפָּה הַקֶּשֶׁה הָעֲשׂוּיָה לְאַחֲזוֹ בֶּהָ הַקּוֹצִים; אֲבָל לֹא בְּמִפָּה שֶׁמְקַנְחִין בָּהָּ אֶת הַיָּדִים שֶׁלֹּא יַעֲשֶׂה כְּדֶרֶךְ שֶׁהוּא עוֹשֶׂה בַּחֵל, וַיָּבֹא לְכַבֵּס אֶת הַמִּפָּה.

כ. מִי שֶׁרָחַץ בָּמִים מִסְתַּפֵּג בְּלִנְטִיתוֹ וּמִבִּיאָהּ בִּידוֹ, וְאֵין חוֹשְׁשִׁין שָׁמָּה יִסְחֹט. וְכֵן מִי שֶׁנִּשְׁרָוּ כָּלָיו בְּדֶרֶךְ מִהֲלֵךְ בָּהֶן, וְאֵין חוֹשְׁשִׁין שָׁמָּה יִסְחֹט. וְאֲסוּר לוֹ לְשַׁטֵּחַן, וְאִפְלוּ בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ: גִּזְרָה שָׁמָּה יֹאמַר הָרוּאָה, הֲרִי זֶה כֶּבֶס כְּסוּתוֹ בַּשֶּׁבֶת, וְשַׁטֵּחָה לִיבִשָּׁה; וְכָל מָקוֹם שֶׁאֲסָרוּ חֲכָמִים מִפְּנֵי מַרְאִית הָעֵין, אִפְלוּ בַּחֲדָרֵי חֲדָרִים אֲסוּר.

כא. שְׁתֵּי מִטְהָרוֹת זֹו עַל גְּבִי זֹו נוֹטֵל אֶת הַפֶּקֶק מִבִּנְתִּים וּמִשִּׁיקָן, וּמִחֲזִיר אֶת הַפֶּקֶק לְמָקוֹמוֹ, מִפְּנֵי שֶׁאֵינוּ בָּא לְיַדִּי סְחִיטָה, שֶׁהֲרִי דַעְתּוֹ שִׁיֵּצְאוּ הַמַּיִם. וּפּוֹקֵקִין אֶת הַיָּבִב בְּסוּדְרִין וּבְכָל דָּבָר הַמְטַלְטֵל, כְּדִי שֶׁלֹּא יִצּוּפוּ הַמַּיִם עַל הָאֲכָלִים וְעַל הַפְּלִים; אֲבָל אֵין פּוֹקֵקִין אֶת הַיָּבִב, כְּדִי שֶׁיִּרְדּוּ הַמַּיִם לְבוֹר שָׁמָּה יִסְחֹט בַּעַת שְׁדוּחַק, שֶׁהֲרִי הַפֶּקֶק שְׂרוּי בָּמִים.

כב. אֲסוּר לְתַקֵּן בֵּית יָד שֶׁלְּבָגָדִים, וּלְשַׁכְּרֵם שְׂבָרִים שְׂבָרִים, כְּדֶרֶךְ שֶׁמִּתְקַנֵּין בַּחֵל הַבָּגָדִים, כְּשֶׁמְכַבְּסִין אוֹתָן; וְכֵן אֵין מְקַפְּלִים אֶת הַפְּלִים בַּשֶּׁבֶת, כְּדֶרֶךְ שֶׁעוֹשִׂין בַּחֵל בַּבָּגָדִים כְּשִׁיכַבְּסוּ אוֹתָן. וְאִם לֹא הָיָה לוֹ כָּלִי אַחֵר לְהַחֲלִיפוֹ, מִתֵּר לְקַפְּלוֹ וּלְפָשְׁטוֹ וּלְהַתְּכִסּוֹת בּוֹ, כְּדִי שֶׁיִּתְנַאֶה בּוֹ בַּשֶּׁבֶת וְהוּא שִׁיְהִיָּה בְּגַד חֲדָשׁ לְבָן, שֶׁהֲרִי הוּא מִתְמַעֵף וּמִתְלַכְלַךְ מִיָּד. וְכִשְׁיִקְפֹּל, לֹא יִקְפֹּל אֲלֹא אִישׁ אֶחָד; אֲבָל לְקַפֵּל בְּשָׁנִים, אֲסוּר.

כג. הַצּוֹבֵעַ, מֵאַבּוֹת מְלָאכוֹת; לְפִיכָךְ אֲסוּר לְאַשָּׁה לְהַעֲבִיר סָרָק עַל פָּנֶיהָ, מִפְּנֵי שֶׁהִיא כְּצוֹבֵעֶת. וְהַתּוֹפֵר, מֵאַבּוֹת מְלָאכוֹת; לְפִיכָךְ אֲסוּר לְמִלְאוֹת הַכֹּר וְהַכֶּסֶת הַחֲדָשִׁים בְּמוֹכִין גִּזְרָה, שָׁמָּה יִתְפֹּר; אֲבָל מוֹכִין שֶׁנִּשְׁרָוּ מִן הַכֹּר אוֹ מִן הַכֶּסֶת, מִחֲזִירִין אוֹתָן בַּשֶּׁבֶת.

כד. הַקּוֹרֵעַ, מֵאַבּוֹת מְלָאכוֹת. לְפִיכָךְ מִי שֶׁנִּסְתַּבְּכוּ בְּגָדָיו בְּקוֹצִים מִפְּרִישָׁן בְּצִנְעָה, וּמִתְמַהֵּמָה כְּדִי שֶׁלֹּא יִקְרַע; וְאִם נִקְרָעוּ אֵינוּ חַיִּב כָּלוּם, שֶׁהֲרִי לֹא נִתְכּוֹן. וּמִתֵּר לְלַבֵּשׁ כָּלִים חֲדָשִׁים; וְאִם נִקְרָעוּ, נִקְרָעוּ. פּוֹצְעִין אֶת הָאֲגוּז בְּמִטְלִית, וְאֵין חוֹשְׁשִׁין שָׁמָּה תִּקְרַע.

כה. הַתּוֹקֵעַ, חַיִּב מִשּׁוּם בּוֹנָה; לְפִיכָךְ כָּל הַדִּלְתוֹת הַמְּחַבְּרוֹת לְקִרְקָע, לֹא נוֹטְלִין אוֹתָן וְלֹא מִחֲזִירִין גִּזְרָה, שָׁמָּה יִתְקַע. אֲבָל דֶּלֶת שְׁדָה תִּבָּה וּמִגְדָּל, וְשַׁאֲרַ דִּלְתוֹת הַפְּלִים נוֹטְלִין, וְלֹא מִחֲזִירִין. וְאִם נִשְׁמַט צִיר הַתַּחְתּוֹן שֶׁלֵּהֶן דּוּחֲקִין אוֹתוֹ לְמָקוֹמוֹ, וּבְמִקְדָּשׁ מִחֲזִירִין אוֹתוֹ; אֲבָל צִיר הָעֲלִיוֹן שֶׁנִּשְׁמַט, אֲסוּר לְהַחֲזִירוֹ בְּכָל מָקוֹם גִּזְרָה, שָׁמָּה יִתְקַע.

כו. אין גודלין את שער הראש, ואין פוקסין אותו, מפני שנראה כבונה. ואין מחזירין מנורה של חליות, ולא פסא המפצל, ולא שלחן המפצל, וכיוצא בהן מפני שנראה כבונה; ואם החזיר, פטור שאין בנין בכלים, ואין סתירה בכלים; ואם היה רפוי, מתר להחזירו. ואין מתקנין חליות של שדרה שלקטן זו בצד זו, מפני שנראה כבונה.

כז. העושה אהל קבוע, חייב משום בונה. לפיכך אין עושין אהל עראי לכתחלה, ולא סותרין אהל עראי גזרה, שמא יעשה או יסתר אהל קבוע; ואם עשה או סתר אהל עראי, פטור. ומתר להוסיף אהל עראי בשבת. כיצד: טלית שהיתה פרוסה על העמודים או על הכותלים, והיתה כרוכה קדם השבת אם נשאר ממנה גג טפח מתוח הרי זה מותר את כלה בשבת, עד שיעשה אהל גדול. וכן כל כיוצא בזה.

כח. אין תולין את הפילה, שהרי נעשית תחתיה אהל עראי; ומתר להניח מטה וכסא וטרסקל, ואף על פי שיעשה תחתיה אהל שאין זה דרך עשית אהל, לא קבע ולא עראי.

כט. כל אהל משפע שאין בגגו טפח, ולא בפחות משלושה סמוך לגגו רחב טפח הרי זה אהל עראי; והעושה אותו לכתחלה בשבת, פטור. טלית כפולה שהיו עליה חוטין שהיא תלויה בהן מערב שבת, מתר לנטותה. וכן הפרכת, מתר לנטותה ומתר לפרקה.

ל. פילת חתנים שאין בגגה טפח, ואין בפחות משלושה סמוך לגגה רחב טפח הואיל והיא מתקנת לפך, מתר לנטותה ומתר לפרקה: והוא, שלא תהא משלשלת מעל המטה טפח. פקק החלון בזמן שהוא מתקן לפך אף על פי שאינו קשור ואינו תלוי, מתר לפקק בו החלון.

לא. כובע שעושין על הראש, ויש לו שפה מקפת שהיא עושה צל כמו אהל על לובשו מתר ללבושו; ואם הוציא מן הבגדים סביב לראשו או כנגד פניו כמו אהל, והיה מהדק על הראש, והיתה השפה שהוציאה קשה ביותר כמו גג אסור, מפני שהוא עושה אהל עראי.

לב. הנוטה פרכת וכיוצא בה, צריך להזהר כדי שלא יעשה אהל בשעה שנוטה; לפיכך אם היתה פרכת גדולה תולין אותה שנים, אבל אחד אסור. ואם היתה פילה שיש לה גג, אין מותרין אותה ואפלו עשרה: שאי אפשר שלא תגבה מעט מעל הארץ, ותעשה אהל עראי.

לג. בגד שמכסה בו פי החבית לא יכסה בו את כלה, מפני שנעשה אהל; אבל מכסה הוא, מקצת פיה. המסנן בכפיפה מצרית לא יגביה קרקעית הכפיפה מן הפלי טפח, כדי שלא יעשה אהל עראי.